

Stijn Schenk maakt heftige thema's toegankelijker met beeldverhalen

Tekst: **Jacqueline de Groot** Illustratie: **Lotte Klaver**

'Als je geliefde slachtoffer is van seksueel geweld' is een persoonlijk beeldverhaal dat Stijn Schenk schreef naar aanleiding van het seksueel misbruik van zijn eigen vrouw. Naast de verhalen over geweld en seksueel misbruik, laat hij beeldverhalen maken die inzicht geven in lastige en dikwijls pijnlijke onderwerpen. Vanuit zijn atelier in een monumentaal pand aan de Albert Cuypstraat in Amsterdam vertelt hij over het beeldverhaal, seksueel misbruik en het verwerkingsproces.

Hoe kwam je ertoe om het beeldverhaal of strip te gebruiken om belangrijke maatschappelijke thema's aan de orde te stellen?

"Vroeger las ik veel stripverhalen en vanaf mijn achttiende jaar kocht ik steeds meer *graphic novels*: inhoudelijke strips. Ik ging naar beurzen en begon tekenaars te volgen. Zo kreeg ik het idee om strips breder in te zetten. De meeste mensen kennen alleen Suske en Wiske. Met non fictie verhalen zag ik mogelijkheden die nog weinig benut waren. Ik bedenk onderwerpen, schrijf soms ook de scenario's en zoek een tekenaar die geschikt is om het verhaal in beeld te brengen. Verhalen hebben de meeste impact als je ziet dat het onderwerp de tekenaar zelf raakt. Ik ben daarom altijd in gesprek met tekenaars en op zoek naar hun eigen achtergrond en interesses."

Hoe breng je jouw verhalen onder de aandacht?

"Via Mindshakes, een online journalistiek platform, kan ik iedere veertien dagen een nieuw verhaal publiceren. Verder loopt er een groot project samen met het Dolhuys museum. We doen daar projecten met tien tekenaars waarin we GGZ-gerelateerde problemen aan de orde stellen. Ik experimenteer met vormen: een strippraker, op ramen, in etalages, behang, posters, flyers, mooie prints, in magazines of

in openbare ruimten. Er zijn in Nederland veel talentvolle tekenaars bij deze projecten betrokken. Het belangrijkste is om doelgroepgericht te denken en te zoeken naar hoe je een bepaalde boodschap kunt overbrengen en mensen het meest kunt raken. Ik bedenk deze projecten en zoek daarvoor naar financiële middelen. In 2015 is door Stichting Doen een subsidie toegewezen voor het Dolhuys project. Hierin brengen tekenaars door middel van striptekening psychische problemen van patiënten uit de geestelijke gezondheidszorg in beeld."

Het beeldverhaal 'Als je geliefde slachtoffer is van seksueel geweld' gaat over jou persoonlijk en over jouw vrouw die seksueel is misbruikt. Hoe waren de reacties hierop?

"Toen het verhaal uitkwam, was het niet meer anoniem. Aanvankelijk reageerde niemand van de familie uit zichzelf erop. Ik zei tegen mijn vrouw: 'Ze wachten tot jij de eerste stap zet om erover te beginnen.' De reacties waren verder goed. Mijn meisje, zo noem ik haar altijd, dacht lang dat ze de enige was die dit mee heeft gemaakt. Ze heeft jarenlang niet kunnen vertellen wat er aan de hand was. Door alles wat er is gebeurd, kan ze moeilijk bij haar gevoel komen. Ze heeft diverse therapieën gedaan en is nog steeds goed

“Omdat het direct en ontwapenend is, zijn er veel thema’s waar een beeldverhaal zich voor leent.”

bezig. De tekenares van het beeldverhaal heeft de intimiteit en de nuances van seksualiteit begrepen. Het gaat om de essentie van het verhaal. Sommige tekenaars maken de tekeningen wel eens te zwaar. Dat is juist wat ik niet wil communiceren. Ik wil hoop geven en lastige situaties toegankelijk maken. Het doel van mijn verhalen is: iedereen toegang geven tot deze wereld en mensen handvatten geven, waardoor ze zich minder eenzaam of gek voelen.”

Jouw vrouw heeft EMDR gedaan om het seksueel misbruik te verwerken. Het is in jouw beeldverhaal ook weergegeven. Hoe was het voor jou als partner om dat mee te maken?

“Ze was nooit boos, maar na de eerste EMDR-zitting was ze wel heel erg kwaad. Voor iemand die dat niet gewend is, was zoveel woede in haar lijf wel zwaar. Ik merkte dat het goed ging, dat het gevoel werd losgekoppeld van de nare ervaringen, waardoor ze er iets mee kon gaan doen. Ze kon mij toen niet zoveel over de EMDR-sessies vertellen, behalve dat het haar goed deed. Daarna heeft ze haptonomie gedaan. Je kunt wat er in je hoofd speelt wel opnieuw leren vertrouwen, maar je lichaam vertrouwt je niet meer.”

Als ik jouw beeldverhaal aan mijn patiënten laat lezen, zijn ze blij omdat ze zichzelf er geheel in herkennen en het ook fijn vinden om het aan hun partner te laten lezen. Vind je dat je met dit verhaal hebt bereikt wat je wilde bereiken?

“Rondom seksueel geweld heb ik nog veel te doen. Ik zou een overzicht willen maken van alle therapieën die er zijn, of een verhaal willen maken waardoor het inzichtelijk wordt welke stappen je doorloopt vanaf het moment van aangifte tot afronding van een rechtszaak, of een verhaal over de emoties die spelen bij traumaverwerking, verhalen van slachtoffers, of een verhaal over inzicht in de dader. Ik wil verhalen maken voor verschillende doelgroepen. Niet alleen voor hulpverleners, slachtoffers en naasten, maar ook voor scholieren, studenten en ministers. Het zijn thema’s die veel mensen in de samenleving raken.”

Seksueel geweld heeft je specifieke aandacht. Zijn er andere onderwerpen die je graag wilt belichten door middel van het beeldverhaal?

“Mijn specifieke aandacht gaat uit naar seksueel en huiselijk geweld, kindermishandeling, geestelijke en lichamelijke gezondheid en mensenrechten. Momenteel ben ik bezig met een verhaal over deradicalisering, een verhaal over seksverslaving, daarnaast één over leven met diabetes type 1 en een tweede verhaal over misbruik, ditmaal gezien vanuit mijn meisje. Andere onderwerpen waar ik beeldverhalen over heb gemaakt zijn onder anderen dyslexie, depressie, identiteitsproblemen en euthanasie. Ik ben bezig met lesprogramma’s voor kinderen, maar over het algemeen richt ik mij met de verhalen op volwassenen. Omdat het direct en ontwapenend is, zijn er veel thema’s waar een beeldverhaal zich voor leent.”

Als je een wens mag doen op het gebied van werk, hoe luidt die dan?

“Ik zou het fijn vinden om meer beeldprojecten te kunnen laten maken. Via beeldverhalen kun je informatie op een meer aansprekende manier overbrengen. Het liefst doe ik dat over seksualiteit of seksueel geweld. Beeldverhalen kunnen worden uitgebracht in de vorm van een boek, maar het kan ook als een artikel, een poster of een webverhaal. Ook kunnen mensen lesmateriaal, introductieflyers of tips en *tricks* meekrijgen in print. Het zou fijn zijn als mensen mij gemakkelijk weten te vinden en contact opnemen om nieuw werk te laten maken.” ■

Jacqueline de Groot is psycholoog/ seksuoloog NVVS en heeft zich gespecialiseerd in EMDR bij seksuologische problemen.

Mijn geliefde is misbruikt...

...door iemand met een machtspositie. 24 jaar geleden was het.

Ze was nog minderjarig.

'onvrijwillig ontmaagd'

Zo noemde ze het toen ze het me twee jaar geleden vertelde.

Mijn vrouw is nu eind 30. We zijn al 15 jaar samen.

Ze is een prachtige, liefdevolle en sensuele vrouw.

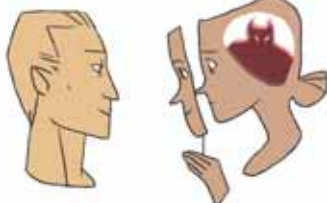
We hadden het fijn samen, maar met de jaren veranderden er zaken.

Het meest tastbare probleem zat in de intimiteit.

Ze besloot om in therapie te gaan, al vertelde ze mij niet precies waarvoor.

Tijdens de therapieën kwam ze erachter dat haar gevoel op slot zat en dat ze met een geheim had geleefd.

Voor mij, maar vooral voor zichzelf.

Na een lastig jaar, aan het eind van een nacht lang praten, besloot ze dat ze het mij moest vertellen.

Als meisje was ze tot twee keer toe gedwongen zich over te geven aan een oudere man.

Het was heel dubbel.

Al het verdriet dat ik al die jaren niet had gekend overspoelde me.

Maar ik was ook gelukkig dat ik eindelijk werd toegelaten.

Voor haar was het een enorme stap dat ze ook haar pijn met mij deelde,

en dat haar verdriet er mocht zijn.

Mijn gevoel heb ik er zoveel mogelijk bij weggehouden. Dat zou alleen maar extra moeilijkheden geven.

En daarbij... Eigenlijk had het niks met mij te maken.

Er speelt zo veel in de nasleep van seksueel misbruik. Ik was me dat nooit zo bewust.

Maar het lijkt overal in te echoën.

Ik heb haar de ruimte proberen te geven om haar eigen seksualiteit opnieuw te kunnen onderzoeken.

Dat bleek een stuk lastiger

dan ik dacht

Grenzen aangeven was moeilijk, omdat ze niet echt in contact stond met haar gevoel.

Vroeger liet ze zich leiden, maar nu wilde ze zelf de controle leren nemen.

Ik probeerde daarbij te helpen door duidelijkheid te bieden. Twee maanden niet neuken.

Uitspreken dat ze "NEE" mocht zeggen.

Ze moest haar seksualiteit omarmen.

Ik ben onder tusschen op zoek gegaan naar leuke manieren om toch de passie weer los te krijgen.

Alles om een veilige omgeving te bieden waarbinnen we weer lichamelijk konden worden.

Voor mij was het vreemd dat hoe we 13 jaar lang vreeën op eens niet meer mogelijk was.

Er kwamen dat eerste halfjaar zo veel emoties in haar los dat haar lijf niet meer wilde.

Ze moest zichzelf herontdekken en had daar tijd en rust bij nodig.

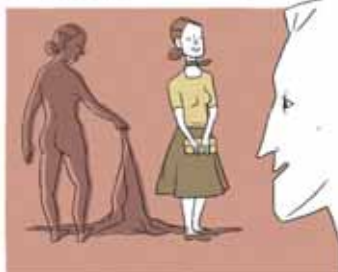
Een doorbraak voor haar was het moment dat ze haar boosheid toeliet.

Ze had het altijd bij zichzelf gehouden.

Toen ze dat losliet en onvoorwaardelijk boos was geworden op de dader veranderde er veel.

Ze voelde meer. Ze veranderde echt. Ze begon zelfs meer kleuren te dragen.

Maar het helen van iets als dit is een proces van jaren. Ze was daarbij zo gewend haar gevoelens voor zichzelf te houden dat we daar nog regelmatig over botsten.

We zijn nu twee jaar verder. En het gaat goed.

Ze heeft mij emotioneel veel minder nodig dan in het begin.

En ik?

Er komt in onze relatie weer meer ruimte voor mijn wensen en gevoelens

en seksueel doen we het nog rustig aan.

Maar we zijn er nog nooit zo liefdevol en open over geweest.